

On the basic relations of conditionality, some semantics is added, the specifics of which determines the lexical filling of the second part. There are three types of additional semantics: semantics of surprise, semantics of the result, and semantics of conditional-consequential-target.

2. Partially phraseologized sentences with the kernel *достить (достатньо).., як (що, щоб, і (ї))*.

Such phraseologized sentences have two environments: the prepositive part of the three-component – the verb *to be* in the form of the past, a substantive word for the definition of the subject of action in the form of a dative case or a quantitative-noun compound, pronoun, verb, adjective or adverbial token, and the infinitive of the finished species. The post-positive part is varied as follows: a) a one-component element expressed in the verb in the face-time form; and b) a two-component structure – a verb in a personal form, an infinitive or an in-person verb and adverb.

Partially phraseologized sentences with the kernel *достить (достатньо).., як (що, щоб, і (ї))* form two semantic-structural varieties: 1) in the first variety, the value of the prepositional part in general affects the implementation of the action, called in the post-positive part; 2) in the second variety, in the prepositional part, an action, a sign or a quality is expressed, the sufficiency of which determines the consequence in the post-positive part.

Consequently, the semantic type of partially phraseologized sentences with the relationship of conditionality has formed two subtypes: the kernel is *варто.., як* and the kernel *достить (достатньо).., як (що, щоб, і (ї))*. Clearly fixed position of the constant and variable components, as well as their grammatical forms influence the formation of additional semantics.

**Keywords:** partly phraseologized sentences, semantics of conditionality, phraseologized-conjunctive means, phrase-complex, constant component, variable component, additional semantics.

УДК 81'367.335

*Василь Ожоган, Андрій Ожоган*

## СИНКРЕТИЗМ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ ЗАЙМЕННИКОВО-СПІВВІДНОСНОГО ТИПУ СИМЕТРИЧНОЇ СТРУКТУРИ

*У статті проаналізовано синкретичні семантико-синтаксичні відношення у структурі складнопідрядних займенниково-співвідносних речень симетричного типу, з'ясовано причини, що впливають на формування цих синкретичних відношень.*

**Ключові слова:** синкретизм, складнопідрядне речення, складнопідрядне речення займенниково-співвідносного типу, прислівно-кореляційний синтаксичний зв'язок, займенниково-співвідносне складнопідрядне речення симетричної структури.

У мовознавчій літературі поширені різні підходи до розуміння явищ синкретизму. Попри неусталеність термінологійного апарату й різнотлумачення, зазвичай синкретизм потрактовують як «формальне нерозрізнення, злиття в одній формі різнорідних мовних елементів», що «пов'язаний, з одного боку, з нейтралізацією, з іншого – з процесами

взаємоперехідності одиниць мови» [Kocherhan : 584]<sup>1</sup>, виокремлюючи, зокрема, у структурі синтаксичних одиниць внутрішньоюрусний синкретизм і між'ярусний синкретизм, а в межах тієї самої одиниці – внутрішній синкретизм.

Синтаксичний синкретизм здебільшого пов'язують з перехідністю [Kocherhan : 584–585], з чим важко однозначно погодитися, оскільки у разі нашарування на основну семантику додаткового значення / додаткових значень відбувається послаблення, нейтралізація домінанти. Тому вважаємо, що синтаксичний синкретизм спричинений як перехідністю, так і нейтралізацією.

Незважаючи на те, що асинкретичні складнопідрядні речення загалом і синкретичні зосібна потрапляли в коло зацікавлень дослідників синтаксису [див. праці Zaryts'ka; Kobchenko; Oharenko; Ozhohan 2006; Ozhohan 2011; Faryna; Khrystianinova; Shytyk та ін.], на сьогодні в українській лінгвістиці відсутні наукові розвідки, присвячені аналізу синкретичних семантико-синтаксичних відношень у структурі симетричних займенниково-співвідносних речень, не цілком актуалізовано кваліфікацію їхніх синкретичних різновидів, не з'ясовано умови формування синкретизму.

**Об'єктом** пропонованої статті є займенниково-співвідносні складнопідрядні речення симетричної структури.

**Мета** цієї статті – встановити основні типи синкретичних займенниково-співвідносних утворень симетричної структури.

Підґрунтям для дослідження синкретичних семантико-синтаксичних відношень у структурі розгляданих конструкцій виступає метод комплексного аналізу синтаксичних одиниць.

Визначальною рисою складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу є прислівно-кореляційний різновид синтаксичного зв'язку, за якого залежна предикативна частина за допомогою корелятивів (сполучників/сполучних слів) поєднана з прономінативними компонентами головної, витворюючи своєрідні корелятивні пари. В останніх дослідженнях обґрунтовано подвійну граматичну природу цього синтаксичного зв'язку [Kobchenko]. У лінгвістичних студіях виокремлюють два класи займенниково-співвідносних конструкцій – конструкції симетричної структури та конструкції несиметричної структури [див. Vukhovanets : 336–337; Ozhohan 2006 : 35–76; Khrystianinova : 257]. Специфіка складнопідрядних речень симетричної структури полягає в тому, що залежна предикативна частина цілком корелює зі змістом співвідносного дейктичного слова головної; утворення ж асиметричної структури позбавлені такої кореляції. З-поміж реченневих побудов симетричної

---

<sup>1</sup> Інколи вчені зазначають причини, які, на їхню думку, є підґрунтям для постання синкретизму й синкретичних одиниць, акцентуючи увагу на основній – перехідності [Balli : 81; Babaytseva : 234].

структури розрізняємо займенниково-співвідносні конструкції субстанційного, предикатного, атрибутивного та адвербіального типів. Складнопідрядні займенниково-співвідносні речення несиметричної структури репрезентовані двома типами: 1) конструкції, утворені за моделлю співвідносний корелят із предикатним, атрибутивним, адвербіальним значенням й асемантичні сполучники *що, щоб, аж, що аж, хоч* чи порівняльні сполучники *як, мов, немов, наче, неначе, ніби* і под.; 2) конструкції, утворені за моделлю нівельований у семантичному плані займенниковий корелят *те* й сполучники *що, щоб, аби, як* чи сполучні слова (займенниковий іменник *що* (у різних відмінкових формах), займенникові прикметники *який, чий, котрий*, займенникові прислівники *де, куди, звідки, коли, відколи, доки, поки, допоки* тощо).

У граматичному ладі сучасної української мови з-поміж складнопідрядних речень займенниково-співвідносного предикатного типу симетричної структури досить поширеними є конструкції з асинкретичними семантико-синтаксичними відношеннями (*Подарунки були такі, що порушився робочий ритм господарства: всі позбігалися дивитись* (Юрій Яновський); *Місто здавалося Єльці чимось єдиним, нерозгаданим, живим, таким, що має душу...* (Олесь Гончар)), проте регулярними є й реченнєві утворення, у яких предикативність супроводжується додатковими семантичними адвербіальними (найчастіше компаративними (порівняльними)) чи посесивними (належності) нашаруваннями. Тоді з'являються конструкції з контамінувальними предикатно-компаративними або предикатно-посесивними характеристиками, напр.: *В його очах стояв він таким, яким був перед війною* (Іван Сенченко); *Які діла, така й нагорода* (Леся Українка); *Які самі, такі й сани* (Нар. тв.); *Чиє весілля, того й музика* (Нар. тв.) і под. Вторинне значення порівняння здебільшого спричинене зіставними відношеннями між самими предикативними частинами, ніж корелятивними парами. У деяких із них досить прозоро виявлена ще й взаємна зумовленість, особливо виразно – у прислів'ях і приказках, напр.: *Які мама й татко, таке і дитячко* (Нар. тв.); *Яке дерево, такі його квіти, які батьки, такі й діти* (Нар. тв.); *Який пастух, така й череда* (Нар. тв.) й ін.

Синкретичним складнопідрядним реченням нерозчленованої структури з прислівним прислівно-кореляційним типом синтаксичного зв'язку з адвербіальною темпоральною предикативною частиною притаманне те, що в них на основне часове значення нашаровані додаткові, вторинні. Унаслідок чого функціують конструкції: а) темпорально-каузальні: *Не можете ви цього знати, бо змінилося все відтоді, як я вперше довірив себе морській воді* (Юрій Яновський); *Колись, як мужа її Ігоря вбили в землі Деревлянській, довго вона не могла спати ночами, все ждала, що він прийде* (Семен Скляренко);

Засідання не може бути продовжено **доти**, поки члени сейму арештовані (Павло Наніїв); б) темпорально-консекутивні: *Ханка **потим** подавала гусарам вино та пиво, **поки** на смерть закохалася в Казанцева* (Іван Нечуй-Левицький); в) темпорально-кондиційні: *Аж **тоді** на світло світлом відповість оця затока, **як** висока блискавиця стане ще й глибока* (Леся Українка); *Я можу вам позичити грошей; **коли** зможете **вернути**, **тоді** й вернете* (Володимир Винниченко); *А **колись**, **як** злетяться мої сини, піду з ними в село – всю вулицю загороджу – хай любуються, яких соколів старий Коваль викохав* (Михайло Стельмах); *Тільки, мабуть, коханню властива така щедрість, всепрощення, і тільки воно здатне повертати тобі інтерес і смак до життя, повертати їх навіть **тоді**, **коли** дійдеш межі, **коли** попереду вже, здається, **морок і порожнеча*** (Олесь Гончар) <sup>1</sup>.

Наявність синкретичних семантико-синтаксичних відношень, як зазначають дослідники, пов'язана зі специфікою корелятивних пар <sup>2</sup>. Додаткова каузальна семантика здебільшого властива складнопідрядним реченням з корелятивними парами **відтоді ... як**, тому що дія в головній частині зазначених конструкцій є відправною точкою відліку, а отже, і причиною, поштовхом для дії в залежній, напр.: *Відтоді, як вперше задивився в те вікно, за ґратами з потрісканою фарбою, **відтоді**, **як** почав вишукувати схожі, усі інші почали малити й вигасати* (Галина Вдовиченко); *Але **відтоді**, **як** визрів **відважний задум**, почав ретельно чистити свою зброю* (Євгенія Кононенко). Синкретичні темпорально-каузальні значеннєві відношення спостерігаємо й у реченнєвих конструкціях з корелятивною парою **іноді ... як**: *Іноді, **як** щось було їй не до смаку, хмурила брівки...* (Володимир Кільченський).

Корелятивні пари **доти ... доки**, **потим ... поки**, **доти ... поки** щонайменшою мірою здатні брати участь у формуванні синкретичних семантико-синтаксичних відношень, однак і з-поміж конструкцій з такими прономінативними компонентами можна спостерігати певні відтінки в значенні, напр.: *За дорогою в садку ловила вишня молочним цвітом перелітаючи бджоли й не пускала їх **доти**, **доки** вони з тих **цвітів** солодкий **піт** не позлизували* (Леся Мартович). В аналізованому реченнєвому утворенні, крім основного темпоральної семантики, фіксуємо додаткове значення причини.

Найбільш різноманітні в плані поєднання семантики елементарні структури, у яких функціують корелятивні пари **тоді ... коли**, **тоді ... як**,

<sup>1</sup> Якщо порівняти такі утворення із складнопідрядними детермінантними темпоральними реченнями розчленованої структури, то в останніх так само фіксуємо синкретичні семантико-синтаксичні відношення. Основне значення темпоральності може ускладнюватись додатковими адвербіальними – кондиційними, фінальними, каузальними тощо: *Тануть, в'януть сніги, **Як** крізь хмари летючі Гляне сонце блискуче...* (Олександр Олесь); *І тільки ти в кімнату підеш з ганку, **Погасне тихо й журно свято скрізь...*** (Олександр Олесь); *...а **що** сонце вже зайшло, **від** води починала **відходити** тепла **пара*** (Валерій Шевчук) і под.

<sup>2</sup> Oharenko : 92.

*іноді ... як, колись ... як*. Оскільки будь-яка дія протікає в часі, починається чи закінчується за певних умов, то закономірним є умовний відтінок майже в усіх конструкціях із зазначеними корелятами, напр.: *Мале тоді смішне, Коли воно мізерне, Коли себе поставить над усе* (Василь Симоненко); *Коли мене снігами замете, тоді вже часу матиму доволі* (Ліна Костенко); *Й тоді, як умру я, Й тоді, як істлію*, – *Красою затчу я Зоставлену мрію* (Павло Тичина); *Сестри рідні тоді, як усі вийдуть заміж* (Нар. тв.); *Закінчивши роботу, Лукерка, не говорячи ні слова, повела Тимка в свою комірчину, де вона іноді, як було багато роботи, залишалася спати...* (Григорій Тютюнник); *Колись, як виростеш, мусиш її [мову] пригадати* (Роман Іваничук) та ін. Раїса Христіанінова безпідставно стверджує, що темпорально-умовні відношення притаманні лише складнопідрядним реченням із корелятивною парою *тоді ... коли* [Khrystianinova : 298]<sup>1</sup>. Цю тезу спростовують вищенаведені приклади, де поряд з утвореннями з корелятивною парою *тоді ... коли* досить активно функціонують конструкції, у яких у головній предикативній частині наявні реляти – вказівні займенникові компоненти *тоді, іноді, колись*, а підрядна поєднана з ними за допомогою сполучного засобу *як*. Очевидно, не варто кваліфікувати конструкції моделі *тоді ... коли* як перехідні між катафоричними симетричної та асиметричної структури, у яких «підрядний компонент приєднаний сполучним засобом *коли*, який уможлиблює потрактування і як сполучного слова із часовою семантикою, і як умовного сполучника» [Khrystianinova : 298]. Вважаємо, що подібні утворення все-таки належать до складнопідрядних речень симетричної структури, оскільки тут маємо поєднання співвідносного компонента *тоді* з часовим значенням й семантично однорідного з ними сполучного слова *коли*, які, власне, й формують основну темпоральну семантику, додаткове ж кондиційне значення зумовлене приреченнєвим типом синтаксичного зв'язку.

Інколи умовна, причинова, наслідкова семантики настільки тісно переплетені з темпоральною, що буває надзвичайно важко однозначно визначити, яка з них є домінантою, пор.: *Коли Дарка полола квітки, тоді було нудно* (Леся Українка); *Тоді дівка пишна, як заміж вийшла* (Нар. тв.); ... *Та скажи мені, друже, нащо все в житті приходить тільки тоді, коли ми перестаємо вже бажати цього?..* (Юрій Яновський); *Вони полягали спати на голих ослонах лише тоді, як догоріла боровиця* (Іван Білик) тощо.

Досить часто часове значення супроводжує додаткова атрибутивна семантика, переважно в конструкціях з аналітичними компонентами на взірць з *(від, од, до) того часу ... коли (як)*, з *(від, од, до) тих пір ... коли (як)*, у *(на)*

<sup>1</sup> На подібне твердження натрапляємо в Людмили Шитик. Вона зазначає, що «займенниково-співвідносні темпорально-умовні складнопідрядні речення побудовані за моделлю *тоді ... коли*» [Shytyk : 164].

*той час ... коли (як)* і под., напр.: *Птаха майже забула, що таке ніч, тому що з того часу, як потрапила в Яворот, з нею не бачилася* (Дара Корній); *А великий візир образив мою безмежну любов до тебе своєю холодною мовчанкою в той час, як увесь Стамбул, весь край тріумфував* (Роман Іваничук); *Але принесла вона Остапа саме в той час, коли вже не треба було георгіївських кавалерів і коли зривали погони з офіцерського плеча* (Микола Хвильовий); *...на той час, як ви зберетеся з дітьми в гори, у вас за спиною будуть уже кілометри прогулянок у парках, вулицями, біля проїжджих частин та інших місць із підвищеною небезпекою* (Ірена Карпа); *Зараз вас розведуть по хатах, де ви зможете перегрітися і пожити до того часу, коли остаточно виберете собі пристановище...* (Володимир Малик). Щодо кваліфікації таких одиниць у мовознавстві поширеною є думка про належність їх до субстантивно-атрибутивних, оскільки підрядна частина нібито пояснює, характеризує відповідний іменник [Kulyk : 210; Khrystianinova : 296–297]. Як нам видається, складнопідрядні речення з аналітичними компонентами, що структуровані часовими субстантивами, варто розглядати як синкретичні темпорально-атрибутивні конструкції, адже, по-перше, залежна предикативна частина водночас взаємодіє на формально-граматичному рівні як із сполукою субстантива із займенниковим словом (прислівний тип синтаксичного зв'язку), – формує атрибутивні семантико-синтаксичні відношення, – так із головною частиною (детермінантний тип синтаксичного зв'язку), – формує темпоральні відношення, – (так, наприклад, у реченні *Вже люди, певне, від тієї пори Тут не живуть, як з раєм попрощалися* (Леся Українка) підрядна пояснює в головній частині сполучення *від тієї пори* й до того ж зумовлена головною *Вже люди, певне, від тієї пори Тут не живуть*); по-друге, аналітичний сполучний засіб зв'язку (на формально-граматичному рівні) функційно збігається з прономінативними темпоральними прислівниками – з (*від, од*) *того часу ... як, з (до) тих пір ... як = відтоді як; у той час як = тоді як*, пор.: *Од того часу, як я вийшла з батьківської хати, ти перший покохав мене щиро і пошанував мене, і пожалував мене* (Антін Крушельницький) — *Відтоді, як я вийшла з батьківської хати, ти перший покохав мене щиро і пошанував мене, і пожалував мене*; *З тих пір, як Орестів батько залишив викладання у технікумі і влаштувався на фірму, що торгувала будматеріалами, вдома він майже не бував* (Сергій Пантюк) — *Відтоді, як Орестів батько залишив викладання у технікумі і влаштувався на фірму, що торгувала будматеріалами, вдома він майже не бував* тощо. На підтвердження цього можна також навести приклади інших синтаксичних одиниць – складносурядних речень і тексту, де аналітичні елементи, виконуючи функцію своєрідних “скріп”, поєднують рівноправні предикативні частини (разом із сурядними сполучниками) чи речення в тексті, напр.: *Розгнівався Бог на тую*

пташку нерозумну, та **й з того часу** кричить вона отак над своїми дітьми, крила заламує та дрижить од страху (Надія Гоменюк); **Поки** мати шукала [наречену], він собі сам знайшов. Був у Вишеньках на ярмарку **й з того часу** став учацати щовечора (Марко Вовчок); Князь Заславський перечув через приятелів, як глузував з його Вишневецький на ігрищах. **Од того часу** вони зненавиділи один одного і стали заклятими ворогами (Іван Нечуй-Левицький).

У сучасній українській мові функціують як синкретичні й складні конструкції симетричної структури кондиційного типу – основне значення умови в таких реченнях супроводжує додаткова темпоральна семантика, напр.: *Йоньку охопило те оживлення і доброта, яка запанувала ним завжди, коли добре вдавалося діло*, і він гомонів собі та гомонів, попихуючи люлькою (Григорій Тютюнник). Раїса Христіанінова та Людмила Шитик зазначають, що умовно-часові семантико-синтаксичні відношення властиві передовсім складнопідрядним займенниково-співвідносним реченням несиметричної структури із корелятом **тоді** в головній предикативній частині та сполучником **якщо** в підрядній, напр.: *Заняття у спортшколі можна відновити лише тоді, якщо зробити капітальний ремонт приміщення* [Khrystianinova : 300 ; Shytyk : 165]. Таке твердження видається помилковим і невмотивованим: репрезентантом умовно-часового значення, як зазначають дослідники, є і речення з корелятами **тоді ... якби** (*Якби мені знову колишня сила, Якби мені гуки міцні, тоді б мене туга оця не гнітила* (Леся Українка); *Але посправжньому пережити біди можна було би лише тоді, якби ми казали одне одному про те, що нас мучило* (Євгенія Кононенко)) [Kulyk : 233]. Синкретичні кондиційно-темпоральні відношення фіксуємо й у конструкціях з іншими корелятивними парами **тоді ... коли**, **тоді ... як**, **завжди ... коли** (пор. вищенаведений приклад): *Коли б вже швидше розкопали, Тоді б у Рай нас повпускали* (Тарас Шевченко); *Коли б же я був соловейком, до тебе тоді б прилітав...* (Леся Українка); *...писемність виникає тоді, коли саме лише усне мовлення стає неспроможним задовольнити зрслі й ускладнені потреби в спілкуванні, коли з'являється необхідність передавати мову на великі віддалі й фіксувати її в часі* (Григорій Півторак); *Пан сказав, що пустить Нимидору тільки тоді, як з Вербівки яка-небудь дівка вийде заміж у Скрипчинці* (Іван Нечуй-Левицький); *Як даси що попоїсти, трохи підкріпитись, тоді піду я з тобою в чисте поле битись* (Степан Руданський); *Мати підходить до доктора Рудольфа, сідає поруч, бере його руки в свої, гладить їх, голубить, щось говорить, щось старе, потішаюче, вічне, материнське, яке говоритиме мати й тоді, як лишиться на замерзлій зморщеній планеті хоч один син і одна мати* (Володимир Винниченко) й под.

Очевидно, синкретичні кондиційно-локативні семантико-синтаксичні відношення маємо й в утвореннях на зразок *Де чарка, там і сварка* (Нар. тв.), у

яких основне значення умовності й додаткове місце репрезентоване корелятивною парою *там ... де*, що у поєднанні з лексичними компонентами й за інверсійного порядку предикативних частин реалізують синкретичну семантику.

З-поміж складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу симетричної структури поширені конструкції, у яких у головній предикативній частині функцію корелятивів виконують прономіналізовані ад'єктиви *перший, єдиний, останній* чи прономіналізований числівник *один*, що «набувають особового, предметного та подієвого значень» [Shytyk : 163], напр.: **Єдине, що вимагалося від однокласників**, – визнати його повну владу й час од часу засвідчувати свою покору (Володимир Дрозд); **Єдине, що розвіювало мій настрій у цій ситуації**, – Максимова щирість, його усмішка, коли він приходив до мене, його бажання бути зі мною (Юрій Покальчук); **Він єдиний, хто сумнівається в дієвості подібних гасел** (Андрій Кокотюха); **А мова і літери – єдине, що у цьому світі можна любити, єдине, що позбавляє страху** (Ірена Карпа, Макс Кідрук); **А коли часи, яких всі так чекали, нарешті настали, то ті, що чекали найбільше, були першими, хто їх не пережив** (Таня Малярчук); **Першими, хто зустрів їх на узбіччі дороги біля трактиру, були двоє молодих людей** (Олег Авраменко); **...я останній, хто бачив місце перебування в соловецькому концтаборі Курбаса, Зерова, Підмогильного, Куліша, Ірчана..** (Роман Іваничук). У структурі таких складнопідрядних речень можуть бути реалізовані синкретичні субстанційно-атрибутивні семантико-синтаксичні відношення. На формально-граматичному рівні *перший, єдиний, останній, один* виступають підметом або другорядним членом речення додатком<sup>1</sup>, напр.: **Вона підвела голову, і перший, хто в очі впав їй, був саме він, син** (Андрій Головка); **Єдиний, хто згадував, мабуть, про мене, зі злістю**, – це мій законний чоловік (Ганна Ручай); **Єдине, що ми з Вованом винесли із цього інциденту**, – це те, що расизм, як і решта негативних явищ усесвітньої історії, зазвичай починається через усілякі дрібниці... (Сашко Ушкалов); **Зазначу єдине, що Сонце Весні не зрадило навіть в зрадливому сні** (Олександр Олесь); **У плавнях цвіте синім васильковим цвітом залізник. Останнє, з чого бджоли мед беруть** (Олесь Гончар); **Він знав одне – що десь там за лиманом тече ріка велика Борисфен** (Ліна Костенко).

Отже, проведений аналіз підтверджує, що синкретизм притаманний різним типам складнопідрядних прономінативно-співвідносних речень симетричної структури і зумовлений він передовсім значенням опорних дейктичних займенникових корелятивів головної предикативної частини, специфікою

<sup>1</sup> Раїса Христіанінова такі утворення кваліфікує як складнопідрядні із загальною субстанційною семантикою [Khrystianinova : 259].

корелятивних пар, взаємодією на формально-граматичному рівні різних типів синтаксичних зв'язків – прислівно-кореляційного й детермінантного (прислівно-кореляційний зв'язок впливає на формування основної реченнєвої семантики – предикатної, субстанційної (суб'єктної, об'єктної), атрибутивної, адвербіальної, на ґрунті детермінантного зв'язку з'являється додаткове адвербіальне значення) та характером семантико-синтаксичних відношень. До перспектив пропонованого дослідження належить вивчення явищ синкретизму у сфері займенниково-співвідносних речень несиметричної структури.

#### References

- Babajceva, Vera. *Perehodnye konstrukcii v sintaksise (Transitive Constructions in Syntax)*. Voronezh: Central'no-Chernozemnoe knizhnoe izdatel'stvo, 1967.
- Balli, Charl'. *Obshhaja lingvistika i voprosy francuzskogo jazyka (General Linguistics and issues of the French Language)*. Moskva: Izd-vo inostr. lit., 1955.
- Faryna, Nataliya. “Synkretyzm u skladnopydryadnykh rechennyakh atrybutyvnoyi semantyky (Syncretism in Compound Sentences of Attributive Semantics)”. *Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchyykh navchal'nykh zakladakh (Humanitarian Education in High Educational Establishments)* 34 (2016): 164–175.
- Khrystianinova, Rayisa. *Skladnopydryadni rechennia v suchasnyy ukrainskyy literaturnyy movi (Complex Sentences in the Contemporary Standard Ukrainian Language)*. Kyiv: Instytut ukrayins'koyi movy; Vydavnychyy dim Dmytra Buraho, 2012.
- Kobchenko, Natalya. “Sfery realizatsiyi pryslivno-korelyatsynoho zv'yazku (Scopes of the to-word-correlative connection's realization)”. *Typolohiya ta funktsiyi movnykh odynyts' (The typology and functions of language units)* 3 (2015): 71–80.
- Kocherhan, Mykhaylo. “Synkretyzm (Syncretism)”. *Ukrayins'ka mova: Entsyklopediya (The Ukrainian Language. Encyclopedia)*. Kyiv: Vyd-vo «Ukr. entsykl.» im. M. P. Bazhana, 2004. 584–585.
- Kulyk, Borys. *Kurs suchasnoyi ukrayins'koyi literaturnoyi movy (The Course of the Contemporary Standard Ukrainian Language)*. Ch. 2. *Syntaksys (Syntax)*. Kyiv: Radyans'ka shkola, 1965.
- Oharenko, Tetyana. “Pozytsiina struktura rechen iz zaimennykovyvy komponentamy (Position structure of sentences with pronoun components)”. Diss. Kirovohr. derzh. u. 2004. Abstract.
- Ozhohan, Vasyl. “Struktura i semantyka skladnopydryadnykh rechen' adverbial'noho typu z pronomynatyvnymy komponentamy mistysya (Structure and Semantics of Compound Sentences of Adverbial Type with Pronominal Components Meaning Place)”. *Magisterium (Magisterium)* 43 (2011): 57–64.
- Ozhohan, Vasyl. *Syntaksys skladnopydryadnoho elementarnoho rechennia (Syntax of complex elementary sentence)*. Kirovohrad: LOV, 2006.

Shytyk, Lyudmyla. *Synkhronna perekhidnist' syntaksychnykh odynyts' v ukrayins'kiy literaturniy movi (Synchronic transitivity of syntactic units in the Ukrainian standard language)*. Cherkasy: Vydavets' Chabanenko Yu. A., 2014.

Vykhovanets', Ivan. *Hramatyka ukrayins'koyi movy. Syntaksys (Grammar of the Ukrainian Language. Syntax)*. Kyiv: Lybid', 1993.

Zaryts'ka, Viktoriya. “*Synkretychni typy pidryadnosti u systemi skladnoho rechennya (The syncretic types of subordination in the system of complex sentences)*“. Diss. Dnipropetrovs'k. national. u. 2005. Abstract.

### Abstract

*Vasyl Ozhohan, Andriy Ozhohan*

#### THE SYNCRETISM OF THE SYMMETRIC COMPLEX SENTENCES WITH A PRONOMINAL-CORRELATIVE CLAUSE

**Background.** There is no special research dealing with the analysis of syncretic semantic-syntactic relations in the structure of symmetric complex sentences with a pronominal-correlative clause in the Ukrainian linguistics. The conditions of the syncretism's appearance are not studied out, and the types of the syncretic complex sentences with a pronominal-correlative clause are not described.

**Purpose.** The purpose of the analysis is to find out the main types of symmetric complex sentences with a pronominal-correlative clause expressing the syncretic semantic-syntactic relations.

**Methods.** The main methods of this research are complete sentence analysis on the formal-syntactic and semantic-syntactic levels, constituent analysis, analysis by the terms of dependence.

**Results.** The principal causes of the syncretism in the scope of the symmetric complex sentence with a pronominal-correlative clause are as follows: 1) the semantics of the superordinate deictic pronominal words in the main clause; 2) the particularity of the correlative couples; 3) the interaction of the different types of syntactic connections, namely co-word-correlative syntactic connection and determinant syntactic connection. The co-word-correlative syntactic connection causes the main sentence semantics, such as predicative, substantive (subject or object), attributive and adverbial. The determinant syntactic connection causes the additional adverbial meanings.

**Discussion.** The perspective of our study is to research the phenomenon of syncretism in the scope of the asymmetric complex sentence with a pronominal-correlative clause.

**Keywords:** syncretism, complex sentence with a subordinate clause, complex sentence with a pronominal-correlative clause, symmetric complex sentence with a pronominal-correlative clause, co-word-correlative syntactic connection.